

УДК 331.5: 355.23:070

DOI <https://doi.org/10.12958/1817-3764-2025-1-72-78>

Сидун Ірина Володимирівна,

кандидат історичних наук, доцент,

доцент кафедри соціальної роботи

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова,

м. Одеса, Україна.

sydun_iryna@onu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-6219-5208>

ПРОБЛЕМИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ВЕТЕРАНІВ ПІСЛЯ ЗВІЛЬНЕННЯ ЗІ СЛУЖБИ У ФОКУСІ МЕДІА 2023–2024 РОКІВ

Постановка проблеми. Зміни, що відбулися внаслідок повномасштабної війни, актуалізували проблему та поставили перед українським суспільством нові виклики, серед яких особливе місце займає успішна інтеграція ветеранів у цивільне життя. Працевлаштування є одним із ключових елементів інтеграції колишніх військовослужбовців. Існує необхідність створення програм та розвиток проєктів, які допоможуть ветеранам віднайти своє призначення в суспільстві поза військовою справою. Зростаюча увага медіа до цієї теми у 2023–2024 роках створює як можливості, так і ризики для розв'язання проблеми. Досліджуючи проблему працевлаштування ветеранів зосередимося на основних наявних проблемах, які транслиуються у медіа:

1. *Стереотипи та дискримінація.* У медіа нерідко висвітлюються випадки упередженого ставлення роботодавців до ветеранів через побоювання щодо їхньої психологічної стабільності. Це питання дійсно на порядку денному ветеранської спільноти. Результати дослідження благодійного фонду «Ти – з нами» щодо проблем працевлаштування ветеранів свідчить, що головною перешкодою на шляху до працевлаштування ветеранів з інвалідністю є психологічні проблеми та особливості поведінки, що склало 52% серед інших відповідей роботодавців у 2023 році (Захисти захисника, 2023). З іншого боку, створення образу ветеранів як «героїв» може

приводити до нереалістичних очікувань щодо їхньої професійної діяльності.

2. *Проблеми перекваліфікації та адаптації.* Військовий досвід не завжди відповідає вимогам цивільного ринку праці, що ускладнює процес перекваліфікації. Медіа часто звертають увагу на недостатнє фінансування державних програм перепідготовки.

3. *Брак інформації про можливості.* Ветерани часто стикаються з недостатністю інформації про вакансії, грантові програми або ініціативи підтримки. У фокусі медіа висвітлюються окремі успішні приклади, але бракує системного підходу до популяризації можливостей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження та публікації свідчать, що проблема працевлаштування ветеранів після служби в Україні залишається актуальною та багатогранною. Основні труднощі, з якими стикаються ветерани на шляху до працевлаштування – це фізичні і психологічні перешкоди, низька ефективність державної підтримки, складнощі у професійній перекваліфікації, упередженням роботодавців, тощо. До цих проблем у своїх дослідженнях звертаються провідні науковці України. Механізмам співпраці органів державної влади з громадськими організаціями з питань працевлаштування ветеранів присвячені дослідження Т. Захаріної, проблеми працевлаштування ветеранів війни та шляхи їх вирішення досліджені

науковцями Л. Яценко, І. С. Стеців, І. І. Стеців, В. В. Козик та Л. Бідюк.

Вивчення питань працевлаштування ветеранів іноземними науковцями відбувається в площині проблем європейських та американських країн. Значний внесок у дослідження питань надання послуг з розвитку кар'єри ветеранам зробили Б. Стевенсон, Дж. Гормен, Д. Кроссмен, Л. Мюллер (Stevenson, Gorman, Crossman, & Mueller, 2021).

Мета статті – проаналізувати проблеми працевлаштування ветеранів після звільнення зі служби відображені у медіа 2023–2024 років, зокрема виявити: основні теми, акценти та наративи у висвітленні цієї проблематики; оцінити роль медіа у формуванні громадської думки щодо викликів, з якими стикаються ветерани під час пошуку роботи; проаналізувати ефективність пропонуваніх рішень та їх вплив на соціальну адаптацію ветеранів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Українські медіа 2023 – 2024 років відіграли значну роль у формуванні суспільної думки щодо працевлаштування ветеранів. Значна кількість матеріалів на цю тему виявлена в українських медіа під час моніторингу за визначений період. Основні тенденції, які прослідковуються у матеріалах ЗМІ розглянемо далі. Виділимо три аспекти для подальшого аналізу медіапростору:

- 1) акцент у публікаціях на успішних кейсах;
- 2) критика державної політики;
- 3) роль соціальних ініціатив.

Першочергово проаналізуємо матеріали в яких зроблено **акцент на успішних кейсах**. Це зокрема, позитивні історії про ветеранів, які змогли реалізувати себе у підприємстві чи на нових робочих місцях.

З усіх віднайдених публікацій виділимо декілька найбільш цікавих в контексті теми і критерію аналізу. Таким є матеріал про ветеранів, які розвиваються в бізнесі після звільнення зі служби. Як приклад, ветеран Станіслав Ралдугін розвиває музичний бізнес. До служби він частково займався сімейною студією, а після повернення вирішив розширити її до музичного лейблу. Він бере участь

у бізнес-хакатонах і планує навчатися далі, щоб розвивати українську музичну індустрію, яка, на його думку, потребує конкурентоспроможності та професійного об'єднання талантів (Шевченко, 2024). У матеріалі представлено реальні історії різних ветеранів, які створюють бізнеси, долаючи складнощі повернення до цивільного життя. Також аналізуються проблеми, з якими вони стикаються, зокрема нестача інформації, підтримки та сприйняття суспільством. Важливим є підкреслення ролі платформ, таких як Young Veterans Ukraine, які допомагають ветеранам успішно розвивати власну справу.

Ще одним показовим кейсом успішного працевлаштування є історія Олександра, виробника LED-дзеркал. Після звільнення з армії в 2019 році відкрив власний бізнес з виробництва дзеркал із сенсорними вимикачами та антизапотіванням. Він почав з мінімальними ресурсами, але завдяки підтримці побратимів, які стали інвесторами, зміг розширити виробництво та створити нові робочі місця. Друга історія, висвітлена в цьому ж матеріалі про ветерана «Койота», який після завершення служби відкрив бізнес із випікання печива. Його продукція спочатку поширювалася серед друзів, але завдяки підтримці близьких і розкрутці в Instagram ветеран зміг перетворити хобі на успішну справу (Рокитна, 2024).

Успішним кейсом є сюжет про Марка Мельника ветерана-видавця, який ще під час служби в полку «Азов» заснував полкову газету, яка переросла у видавничий бізнес. Його проєкт допомагає ветеранам випускати мемуари та інтегруватися в суспільство через літературу (Нестеренко, 2024).

Ці історії демонструють, що попри виклики, ветерани можуть успішно адаптуватися до цивільного життя та розвивати власну справу, створюючи нові можливості як для себе, так і для суспільства.

Але попри успішні кейси, які активно висвітлюються у медіа, статистичні дані соціологічних опитувань свідчать про іншу сторону питання. У вересні–жовтні 2023 року було здійснено соціологічне дослідження

«Портрет ветеранів», згідно якого «перспективи працевлаштування, на жаль, не можна назвати оптимістичними: понад 80 % респондентів передбачають ймовірність відсутності роботи, майже 90 % – відсутність інклюзивного простору та адаптованого робочого місця для осіб з інвалідністю» (Яценко, 2023).

Ще один аспект питання, який прослідковується в матеріалах українських медіа за 2023–2024 роки є **критика державної політики**. ЗМІ часто звертають увагу на недостатню ефективність існуючих програм підтримки для ветеранів на державному рівні.

Можна виділити декілька критичних матеріалів щодо державної політики у сфері працевлаштування ветеранів серед публікацій інтернет-порталу «Українська правда». Зокрема, вказується на відсутність комплексного підходу та недостатність підтримки на державному рівні. Попри окремі ініціативи, досі немає цілісної державної політики, яка б забезпечувала ветеранам адаптацію до цивільного життя та стабільне працевлаштування. Автор статті наголошує, що більшість ветеранів не стають підприємцями чи айтішниками, а потребують альтернативних шляхів реінтеграції, включно з робочими місцями в регіонах та підтримкою для осіб з інвалідністю через поранення. Програми професійної перекваліфікації часто не адаптовані до реальних потреб ветеранів і не враховують місцевих особливостей працевлаштування (Найєм, 2023). Опитування Українського ветеранського фонду показують, що ветерани стикаються з бюрократичними бар'єрами, стигматизацією та дискримінацією.

Критика законодавчих ініціатив часто пов'язана із правовими колізіями. Законопроекти щодо статусу ветеранів в певних випадках містять суперечності й не враховують всіх військових, що призводить до плутанини у визначенні пільг та соціальної підтримки. Різні статуси для ветеранів можуть створити нерівність серед тих, хто захищав країну у різні періоди – зазначається в іншій публікації (Чому потрібно відкликати законопроект про статус ветеранів війни, 2023). Критику в публікаціях часто викликає бюрократія та

неефективність Міністерства у справах ветеранів. Діяльність міністерства критикують за імітацію активності. Замість реальних програм підтримки, розробляються документи без практичного застосування. Центри зайнятості й інші структури часто працюють лише «на папері», а ветерани залишаються сам на сам зі своїми проблемами. «На сьогодні на перший погляд ветерани мають багато можливостей як на державному, так і на місцевому рівні. Але, на жаль, вони часто розрізнені і несистематизовані, частина з них не працює, частина не має забезпечення коштами» (Завальнюк, 2024).

У науковому полі дослідники І. С. Стеців, І. І. Стеців, В. В. Козик, та Л. Бідюк щодо проблем працевлаштування ветеранів розглядають питання в умовах нестабільної економічної ситуації та підвищеного рівня безробіття серед ветеранів. Автори пропонують: розширення програм перекваліфікації; запровадження спеціалізованих освітніх курсів для адаптації військових навичок до цивільних професій; збільшення співпраці між державою та громадськими організаціями (Стеців, Стеців, Козик, Бідюк, 2020, С. 204–211).

І третім аспектом, який розглянемо є **роль соціальних ініціатив**. Сьогодні спостерігається підвищений інтерес до громадських організацій, що займаються працевлаштуванням ветеранів.

Громадські ініціативи під час війни стосовно профорієнтації та працевлаштування ветеранів відіграють важливу роль. Дослідження Центру спільних дій виявило, що 80% започаткованих у 2022 році ветеранських проєктів продовжують діяльність. Значну роль у цьому відіграють волонтери та підприємці, які беруть на себе соціальні ініціативи на місцях – зазначається в дослідженні «Української правди» (Очеретяна, 2023).

Цікавим до огляду є досвід в регіонах, зокрема Ветеранський хаб у Снігурівці, Миколаївської області. Хаб, створений ГО «Підтримка і турбота» за підтримки міжнародних партнерів, надає психологічну, юридичну допомогу, проводить профорієнтаційні тренінги, арттерапевтичні заняття

та майстеркласи для ветеранів і їхніх сімей – повідомляється у публікації «Суспільного Миколаїв» (Гожбур, 2024).

У матеріалі про те, як Український ветеранський фонд (УВФ) допомагає громадським організаціям (ГО) реалізовувати нові проекти, описуються різні напрями підтримки ветеранських ініціатив. Зокрема це фінансова підтримка громадських організацій та ветеранського бізнесу. УВФ надає гранти ГО, які працюють із ветеранами, допомагають їм адаптуватися до цивільного життя та створювати робочі місця. Також фінансуються ветеранські бізнеси, зокрема у сферах ІТ, виробництва, сільського господарства та оборонної промисловості. Наприклад, завдяки програмі грантів у Київській області працює 98 ветеранських бізнесів. Ще один аспект це навчання та перекваліфікація для ветеранів. ГО, що співпрацюють з УВФ, організують освітні проекти для ветеранів, зокрема курси з підприємництва, грантописання та професійної адаптації. Заплановано відкриття 8 ветеранських просторів на базі професійно-технічних закладів (Громадські організації для ветеранів, 2023).

Підсумовуючи, слід зазначити, що наявні і державні програми, які протягом 2023–2024 років фінансувалися за рахунок міжнародних грантів та мали позитивний вплив на інтеграцію ветеранів у ринок праці. Також значну роль відіграли і бізнес-ініціативи. Приватний сектор все частіше залучає ветеранів до роботи, зокрема через програми соціальної відповідальності. З іншого боку науковиця Т. Захаріна на основі проведеного теоретичного та емпіричного дослідження робить висновки, що між органами державної влади та організаціями громадянського суспільства в контексті підвищення ефективності реінтеграції військовослужбовців та ветеранів механізми співпраці є недостатньо розробленими й потребують подальшого узгодження з потребами суспільства та апробації

в умовах сучасного соціуму (Захаріна, 2023, С. 100–104).

З огляду на ситуацію у медійному просторі України щодо проблем працевлаштування ветеранів можна вивести декілька рекомендацій для вирішення проблеми. По-перше, важливо переглянути державну політику щодо професійного влаштування ветеранів. А саме, розробка більш гнучких програм перекваліфікації, допомоги з пошуку роботи з урахуванням потреб ринку праці. Забезпечення фінансової підтримки для ветеранів, які розпочинають власний бізнес. По-друге, враховуючи виявлені проблеми у висвітленні ветеранської проблематики в медіа, важливим є роль ЗМІ у поширенні історій успіху як стимулу для інших ветеранів. Сприяння боротьбі зі стереотипами щодо ветеранів через інформаційно-просвітницькі кампанії. І наостанок, вагомим є партнерство між державою, бізнесом і громадськими організаціями. Зокрема, створення спільних платформ для обміну інформацією та ресурсами. Активізація співпраці для розробки нових механізмів підтримки ветеранів.

Висновки. Таким чином проблеми працевлаштування ветеранів залишаються актуальними і потребують комплексного підходу. Медіа, будучи важливим інструментом впливу на суспільну думку, можуть стати каталізатором позитивних змін. Для цього необхідно забезпечити системний підхід до висвітлення теми, спрямований на формування позитивного іміджу ветеранів та стимулювання державної і приватної підтримки.

Перспективою дослідження є подальший аналіз підходів, включаючи психологічну підтримку, програму перекваліфікації, профорієнтації, зміну підходів роботодавців до працевлаштування колишніх військових. А також, фокусом уваги можуть бути медіа, як ті що є рушієм змін та інструментом просування передових практик з інтеграції ветеранів.

Література

1. Гожбур П. Безоплатна допомога: на Миколаївщині запрацював ветеранський хаб. *Суспільне Миколаїв*. 23 січня 2024. URL: <https://suspilne.media/mykolaiiv/932055-bezoplatna-dopomoga-na-mikolaiivsini-zapracuvav-veteranskij-hab/> (дата звернення: 10.01.2025).

2. Громадські організації для ветеранів: як УВФ дає можливість реалізовувати ГО нові проекти. *LB.ua*. 25 жовтня 2023. URL: https://lb.ua/blog/veteran_fond/581144_gromadski_organizatsii.html (дата звернення: 15.01.2025).
3. Завальнюк І. Мінветеранів розробило стратегію ветеранської політики: що вона передбачає. *ua.news*. 22 грудня 2024. URL: <https://ua.news/ua/ukraine/minveteraniv-rozrobilo-strategiyu-veteranskoyi-polityku-shho-vona-peredbachaye> (дата звернення: 15.01.2025).
4. Захаріна Т. Механізми співпраці органів державної влади з організаціями громадянського суспільства в контексті реінтеграції ветеранів. *Людознавчі студії. Серія «Педагогіка»*. 2023. № 16(48). С. 100–104. DOI: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.16/48.14>
5. Захисти захисника – чи готова Україна працевлаштовувати ветеранів з інвалідністю. *Дослідження БФ «Ти – з нами»*. Квітень-липень 2023. URL: https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2023/08/2023-Pratsevlashtuvannya_Prezentatsiya-rezultativ-doslidzhennya-FINAL.pdf (дата звернення: 12.01.2025).
6. Найєм М. Працевлаштування ветеранів: військові бояться, що не зможуть знайти роботу. *Українська правда*. 7 серпня 2023. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2023/08/7/7414516/> (дата звернення: 10.01.2025).
7. Несстеренко Є. Ветерани на шляху до успіху: як військові відкривають успішні бізнеси в Україні. *Телеканал «2+2»*. 18 вересня 2024. URL: <https://2plus2.ua/zateryannuj-mir/novynu/veterani-na-shlyahu-do-uspihu-yak-viyskoviy-vidkrivayut-uspishni-biznesi-v-ukraini> (дата звернення: 15.01.2025)
8. Очеретяна М. Як працюють громадські ініціативи під час війни. *Українська правда*. 31 березня 2023. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2023/03/31/7395892/> (дата звернення: 17.01.2025)
9. Рокитна А. Бізнес з нуля. Як колишні військові розвивають власну справу після фронту. *РБК-Україна*. 27 грудня 2024. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/biznes-nulya-k-kolishni-viyskoviy-rozvivayut-1735220125.html> (дата звернення: 20.01.2025)
10. Стеців І. С., Стеців І. І., Козик В. В., Бідюк Л. Проблеми працевлаштування в кризових умовах та шляхи їх вирішення. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*. 2020. Vol. 2. № 2. С. 204–211. DOI: <https://doi.org/10.23939/smeu2020.02.204>
11. Чому потрібно відкликати законопроект про статус ветеранів війни: заява громадських організацій. *Українська правда*. 22 серпня 2023. URL: <https://www.pravda.com.ua/rus/columns/2023/08/22/7416660/> (дата звернення: 10.01.2025)
12. Шевченко Л. Як молоді ветерани та ВПО об'єднуються, розвивають свій бізнес і чого їм не вистачає в Україні. *24 канал*. 29 серпня 2024. URL: https://24tv.ua/veteranskiy-biznes-yak-veterani-vpro-rozvivayut-biznes-chogo-potrebuyut_n2627621 (дата звернення: 15.01.2025)
13. Яценко Л. Проблеми працевлаштування ветеранів війни: ризики для держави та суспільства. *Національний інститут стратегічних досліджень*. 18.12.2023. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/problemy-pratsevlashtuvannya-veteraniv-viyny-ryzyku-dlya-derzhavy> (дата звернення: 15.01.2025).
14. Stevenson B. J., Gorman J. A., Crossman D. M., Mueller L. Providing Career Development Services to Veterans: Perceived Need, Acceptability, and Demand. *Rehabilitation Counseling Bulletin*. 2021. Vol. 64(2). P. 97–107. DOI: <https://doi.org/10.1177/0034355220914737>

References

1. Hozhbur, P. (2024). Bezoplatna dopomoha: na Mykolaivshchyni zapratsiuvav veteranskyi khab [Free assistance: a veterans' hub has been launched in the Mykolaiv region]. *Suspilne Mykolaiv – Social Mykolaiv*. 23 January 2024. Retrieved from <https://suspilne.media/mykolaiv/932055-bezoplatna-dopomoga-na-mikolaivsini-zpracuvav-veteranskij-hab/> [in Ukrainian].
2. Hromadski orhanizatsii dlia veteraniv: yak UVF daie mozhlyvist realizovuvaty HO novi proiekty [Civil society organizations for veterans: how the UVF enables NGOs to implement new projects]. *LB.ua*. 25 October 2023. Retrieved from https://lb.ua/blog/veteran_fond/581144_gromadski_organizatsii.html [in Ukrainian].
3. Zavalniuk, I. (2024). Minveteraniv rozrobilo stratehiiu veteranskoi polityky: shcho vona peredbachaie [The Ministry of Veterans Affairs has developed a veteran policy strategy: what does it provide for?]. *ua.news*. 22 December 2024. Retrieved from <https://ua.news/ua/ukraine/minveteraniv-rozrobilo-strategiyu-veteranskoyi-polityku-shho-vona-peredbachaye> [in Ukrainian].
4. Zakharina, T. (2023). Mekhanizmy spivpratsi orhaniv derzhavnoi vlady z orhanizatsiiamy hromadianskoho suspilstva v konteksti reintehratsii veteraniv [Mechanisms of cooperation between state authorities and civil society organizations in the context of veterans' reintegration]. *Liudynoznavchi studii. Seriiia «Pedahohika» – Humanities Studies. Series «Pedagogy»*, 16(48), 100–104. DOI: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.16/48.14> [in Ukrainian].

5. Zakhysty zakhysnyka – chy hotova Ukraina pratsevlashtovuvaty veteraniv z invalidnistiu [Defending the defender – is Ukraine ready to employ veterans with disabilities?]. *Doslidzhennia BF «Ty – z namy»*. April – June 2023. Retrieved from https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2023/08/2023-Pratsevlashtuvannya_Prezentatsiya-rezultativ-doslidzhennya-FINAL.pdf [in Ukrainian].

6. Naiiem, M. (2023). Pratsevlashtuvannia veteraniv: viiskovi boiatsia, shcho ne zmozhut znaity robotu [Veteran employment: Military personnel fear they won't be able to find jobs]. *Ukrainska pravda – Ukrainian truth*. 7 August 2023. Retrieved from <https://www.pravda.com.ua/columns/2023/08/7/7414516/> [in Ukrainian].

7. Nesterenko, Ye. (2024). Veterany na shliakhu do uspiyku: yak viiskovi vidkryvaiut uspishni biznesy v Ukraini [Veterans on the path to success: how military personnel open successful businesses in Ukraine]. *Telekanal «2+2»*. 18 September 2024. Retrieved from <https://2plus2.ua/zateryannyj-mir/novyny/veterani-na-shlyahu-do-uspihu-yak-viiskovi-vidkrivayut-uspishni-biznesi-v-ukraini> [in Ukrainian].

8. Ocheretiana, M. (2023). Yak pratsiuuiet hromadski initsiatyvy pid chas viiny [How public initiatives work during war]. *Ukrainska Pravda – Ukrainian truth*. 31 March 2023. Retrieved from <https://www.pravda.com.ua/columns/2023/03/31/7395892/> [in Ukrainian].

9. Rokytna, A. (2024). Biznes z nulia. Yak kolyshni viiskovi rozvyvaiut vlasnu spravu pislia frontu [Business from scratch. How former military personnel develop their own business after the front]. *RBK-Ukraina*. 27 December 2024. Retrieved from <https://www.rbc.ua/rus/news/biznes-nulya-kolishni-viiskovi-rozvivayut-1735220125.html> [in Ukrainian].

10. Stetsiv, I. S., Stetsiv, I. I., Kozyk, V. V., & Bidiuk, L. (2020). Problemy pratsevlashtuvannia v kryzovykh umovakh ta shliakhy yikh vyrishennia [Employment problems in crisis conditions and ways to solve them]. *Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia ta problemy rozvytku – Management and Entrepreneurship in Ukraine: Stages of Formation and Problems of Development*, 2(2), 204–211. DOI: <https://doi.org/10.23939/smeu2020.02.204> [in Ukrainian].

11. Chomu potribno vidklykaty zakonoproekt pro status veteraniv viiny: zaiavu hromadskykh orhanizatsii [Why the bill on the status of war veterans needs to be withdrawn: statement from public organizations]. *Ukrainska Pravda – Ukrainian truth*. 22 August 2023. Retrieved from <https://www.pravda.com.ua/rus/columns/2023/08/22/7416660/> [in Ukrainian].

12. Shevchenko, L. (2024). Yak molodi veterany ta VPO obiednuitsia, rozvyvaiut svii biznes i choho yim ne vystachaie v Ukraini [How young veterans and VPO unite, develop their businesses and what they lack in Ukraine]. *24 kanal*. 29 August 2024. Retrieved from https://24tv.ua/veteranskiy-biznes-yak-veterani-vpo-rozvivayut-biznes-chogo-potrebuyut_n2627621 [in Ukrainian].

13. Iatsenko, L. (2023). Problemy pratsevlashtuvannia veteraniv viiny: ryzyky dlia derzhavy ta suspilstva [Employment problems of war veterans: risks for the state and society]. *Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen*. 18 December 2023. Retrieved from <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/problemy-pratsevlashtuvannya-veteraniv-viiny-ryzyky-dlya-derzhavy> [in Ukrainian].

14. Stevenson, B. J., Gorman, J. A., Crossman, D. M., & Mueller, L. (2021). Providing Career Development Services to Veterans: Perceived Need, Acceptability, and Demand. *Rehabilitation Counseling Bulletin*, 64(2), 97–107. DOI: <https://doi.org/10.1177/0034355220914737>

Сидун І. В. Проблеми працевлаштування ветеранів після звільнення зі служби у фокусі медіа 2023–2024 років

У статті розглядаються актуальні проблеми працевлаштування ветеранів війни після звільнення з військової служби на різних підставах. Досліджено основні проблеми, які транслюються у медіа: стереотипи та дискримінація; проблеми перекваліфікації та адаптації; брак інформації про можливості.

Проаналізовано ключові тенденції висвітлення цієї теми у засобах масової інформації та їхній вплив на суспільну думку. Виокремлено три аспекти для подальшого аналізу медіапростору: акцент у публікаціях на успішних кейсах; критика державної політики; роль соціальних ініціатив.

Окремо розглянуто приклади успішних ініціатив та програм, спрямованих на інтеграцію ветеранів у ринок праці. Це позитивні історії про ветеранів, які змогли реалізувати себе у підприємництві чи на нових робочих місцях. Попри успішні кейси, які активно висвітлюються у медіа, статистичні дані соціологічних опитувань свідчать про проблеми працевлаштування або ж облаштування інклюзивного простору для ветеранів у більшості випадків.

Запропоновано рекомендації щодо вдосконалення державної політики та медіапідтримки для вирішення проблем соціальної реінтеграції через працевлаштування ветеранів. Переглянути державну політику

щодо професійного влаштування ветеранів. Розробити більш гнучкі програми перекваліфікації, допомоги з пошуку роботи з урахуванням потреб ринку праці. Сприяння боротьбі зі стереотипами щодо ветеранів через інформаційно-просвітницькі кампанії. Вагомим є партнерство між державою, бізнесом і громадськими організаціями.

Ключові слова: ветерани, працевлаштування, інтеграція, медіа.

Sydun I. V. Problems of employment of veterans after discharge from service in the media focus 2023–2024

The article deals with the actual problems of employment of war veterans after discharge from military service on various grounds. The main problems broadcast in the media were investigated: stereotypes and discrimination; problems of retraining and adaptation; lack of information about opportunities.

The key trends in the coverage of this topic in the media and their impact on public opinion are analyzed. Three aspects are highlighted for further analysis of the media space: the emphasis in publications on successful cases; criticism of state policy; the role of social initiatives. Separately, examples of successful initiatives and programs aimed at integrating veterans into the labor market are considered. These are positive stories about veterans who were able to realize themselves in entrepreneurship or in new jobs. Despite successful cases that are actively covered in the media, statistical data from sociological surveys indicate problems with employment or the arrangement of an inclusive space for veterans in most cases.

Recommendations are proposed for improving state policy and media support to address the problems of social reintegration through the employment of veterans. Review state policy on professional placement of veterans. Develop more flexible retraining programs, assistance in finding a job, taking into account the needs of the labor market. The role of the media in disseminating success stories as an incentive for other veterans is important. Partnership between the state, business and public organizations is important.

Key words: veterans, employment, integration, media.

Стаття надійшла до редакції 14.02.2025 р.

Прийнято до друку 28.03.2025 р.

Creative Commons Attribution 4.0
International (CC BY 4.0)

